

mängen

Nr
3.75

LÄTT BLANDAT FRÅN BRUKEN

KOSTA, BODA, ÅFORS, JOHANSFORS



God jul

GOTT
NYTT
ÅR



Sven Olof Chytreaus

Ära och 1000:-

Så har vi fått svart på vitt att Jan-Erik Ritzman från Kosta och Sven Olof Chytreaus från Johansfors är skickliga glasarbetare. Båda Jan-Erik och Sven Olof erhöll nämligen det fina Hald-stipendiet i höst. Förutom den ovanskliga äran fick de båda 1000 kronor var. Vi gratulerar.



Jan Erik Ritzman

Industriläkare

Tidsbeställningar:

Telefon 0471-12120

Måndag - fredag klockan 10.00-12.00, 15.30-16.00

Telefontid dr Radecka Skoglund:

Måndag - fredag klockan 8.00 - 9.00

Industriläkarecentralen öppen:

Måndag - fredag klockan 8.00 - 17.00

Skyddsingenjör telefontid:

Måndag - fredag klockan 8.00 - 9.00

Telefonnummer: 0471-12127

Industriläkaren ber att man förvarnar per telefon innan man transporterar in ett olycksfall till Industriläkarecentralen.

Kungen tackar

Kungen fick som ni minns en uppsättning glas då han var på besök i Kosta. Eftersom det var synnerligen opraktiskt att släpa runt tre dussin glas på eriksgatan bad kungen att få dem uppskickade till Stockholm. Sigurd Persson fick fungera som stadsbud. Han träffade kungen på slottet och HMCG passade på att sända ett tack och en hälsning till kostaborna för att man ordnat ett trevligt besök. P.S. Det är väl vi som skall tacka. Eller vad säger PR-männen på marknadsavdelningen.

ID-kort ger rabatt

INKOPSBEVIS år 197

Namn _____

Personnr. _____ Adress _____

ansökt vid
AB ÅFORSGRUPPEN

Inköpsbeviset berättigar till köpa med personlig rabatt. Det skall uppvisas i kassan för erhållande av rabatten. Beviset får ej överlämnas till andra. Lösenbrevet skall på begäran styrkas med ID-kort. Lösenbrevet skall återlämnas till arbetsledaren, om anställningen upphör.

AB ÅFORSGRUPPEN

Utfärdat av _____

Har ni vägen förbi Rörstrand i Lidköping måste ni ta chansen att titta in i sekundaboden. Om ni har med er Åforsgruppens nya ID-kort så kan ni köpa billigt porslin. Man säljer mest sekunda men även en del prima vaser, figurer och lampor. Har man riktig tur kan man få köpa en slumpvara. Det är utgångna artiklar som säljs till särskilt låga priser. De anställda på Rörstrand har en rabatt på 39% i sekundabutiken. Vi får samma rabatt.

REDAKTIONEN

Redaktör: Ulf Assargård

I Redaktionskommittén:

Torsten Karlsson

Rita Johansson

Ingmari Arvidsson

Kennert Berg

Gunnar Johansson

Pat Johansson

Ansvarig utgivare:

Erik Rosén

Erik Rosén: Kärvare tider!

Det är nu endast några dagar kvar till ett nytt årsskifte. Det ger anledning till en återblick och funderingar över nästa års utveckling.

FÖRSÄLJNINGEN

I senaste numret av Mängen lämnade jag en redogörelse över marknadsutvecklingen. Man måste tyvärr konstatera att återhållsamheten från köparnas sida har fortsatt under det senaste kvartalet. En viss stabilisering i förhållande till fjolårets siffror har dock kunnat märkas. Den är troligen föranledd av att köparna nu har begränsade lager. Våra ansträngningar, särskilt utomlands, börjar dessutom ge resultat på marknader som Tyskland, USA, Canada, Australien.

På grund av kostnadsökningar i samband med löneavtalen tvingas vi till ytterligare prishöjningar med omkring 15 % vid årsskiftet. Detta kan resultera i reducerad

efterfrågan för våra produkter. Vissa priskänsliga delar av vårt sortiment, exempelvis servisglas, kommer att drabbas speciellt hårt. Som framgår av alla konjunkturrapporter har vi att se fram emot svag konjunktur utomlands och en försämrad situation i Sverige. Detta medför en osäkerhet i bedömningarna för nästa år. Vi räknar med att efterfrågan under första halvåret kommer att vara mindre än under det gångna året.

NYA PRODUKTER

Vi arbetar dock med ett antal nya produkter som genom sin prisnivå och sitt nyhetsvärde bör kunna kompensera minskad efterfrågan på det gamla sortimentet. Vi kommer att göra introduktionerna med ett skärpt och förnyat marknadsprogram och en intensifierad bearbetning av exportmarknaderna. Begränsningen i våra möjligheter ligger naturligtvis i det förhållandet att vi har

en kostnadsram som inte får överskridas. Samtidigt måste vi räkna med ökade kostnader för alla våra säljaktiviteter.

PLANER FÖR 1976

När detta skrives är budgetarbetet i det närmaste avslutat. Budgeten kommer att innehålla en noggrann planering för åtgärder under nästa år på basis av det resultat som kan förväntas. Vi räknar med att kunna presentera våra budgetprogram i våra samrådsorgan för att därmed få fram ett ökat samarbete och en bättre förståelse för de problem som onekigen kommer att möta oss under kommande månader. I budgeten förutsättes att vi skall förbättra utbytet i produktionen och därigenom öka lönsamheten och därmed möjligheterna till nödvändiga nyinvesteringar.

I det här läget kan inga stora löften ges utan varje åtgärd måste bli föremål för noggrann diskussion och prioritering innan definitivt beslut fattas.

Vi utgår dock ifrån att en öppenhet från företagets sida kan möjliggöra lösningar som vi alla kan anse förnuftiga och bra för företaget och våra anställdas framtid.

1975 har inneburit stora förändringar inom Åforsgruppen genom att vi numera tillhör Upsala-Ekeby koncernen. Detta kommer att betyda en fastare grund för utvecklingen av våra glasbruk.

Vi måste dock i största utsträckning själva skapa underlag för utvecklingen inom vår egen verksamhet. Med de duktiga medhjälpare som vi har inom Åforsgruppen kan vi se fram emot utvecklingen på lång sikt med tillförsikt.

Jag vill också ta tillfället i akt och tacka alla anställda för alla helhjärtade insatser under 1975 och tillönska en God Jul och ett Gott Nytt År 1976.



Hasse Linus pallar äpplen.

HASSE LINUS tillbaka

Vad gör man om man tröttnat på höstrusk och längtar till försommargrönka och värme? Hasse Linus har ett gott råd: Res till Australien!

Nu har Hasse varit hemma ett tag och smält sina intryck från resan runt jorden. Efter trettio timmar i luften på rutten Kosta-Köpenhamn-Frankfurt-Barein-Bangkok-Singapore landade en trött Kostagravör i Sydney, berättar Hasse. På flygplatsen mötte Jan Fröhlisch, chef för Kosta-Boda i Australien.

JOBB DIREKT

Redan första dagen började jobbet. Den exotiske svenske hantverkaren diskuterade glas och gravering med Kosta-Bodas kunder i Sydney. Första veckan i Australien graverade han blåklockeskå-

lar i ett exklusivt varuhus i Melbourne. Det var gott om intresserade australiensare runt gravörstolen. Hasse tog hem många poäng då han förklarade att man hade gjort glas i Kosta i 40 år då kapten Cook upptäckte Australien.

HOS GÖRAN WÄRFF

Efter visiten i Melbourne stod Sydney på programmet

igen. Hasse fick nu byta hotellrummet mot ett rum i Göran Wärrffs villa. Göran och Hasse slösade inte bort sin fritid. Båda är naturmänniskor så utflyckter i vildmarken stod alltsomoftast på programmet.

Hasse tackade för gästfriheten genom att förära utlandssvenskarna sill, knäckebröd och pors (brännvinskrydda)!



Göran Wärrff och Hasse Linus med beundrarinna.



Djurvännen.

USA

Efter sammanlagt tre veckor i Australien fick Hasse plocka fram flygbiljetten igen.

Via Nya Zeeland och Hawaii flög Hasse till USA och Chicago. Planet lyfte klockan två på lördagseftermiddagen och landade i Chicago klockan halv tolv samma dag! Ute över Stilla Oceanen passerade han datumgränsen.

I USA bytte Hasse blå-klockeskålarna mot isblock. Att Chicago ligger i gamla svenskbygder var inte att ta fel på. Många svenskättlingar tog kontakt med Hasse på hans arbetsplats. Några dagar bodde Hasse hos Hugo Ottosson, en gammal kostagravör som utvandrade till USA då han var 19 år gammal.

Den sista veckan arbetade Hasse hos George Jensen i New York. Hasse träffade gästfria svenskar och amerikanare som visade staden. Nu kan han nicka igenkännande då han ser TV-bilder från Manhattan, Broadway och Harlem.

FRÅGVISA

De som besökte Hasses arbetsplatser i Australien och USA var oftast intresserade och frågvisa. Många undrade om det graverade glaset verkligen var gjort för hand. Hasse fick berättat om glasmassans sammanställning och skillnaden mellan kristall och sodaglas.

En hel del glas från Kosta och Boda har sålts under Hasses turné. I Australien såldes många graverade skålar. Amerikanerna var mest intresserade av unika bilar. Paul Hoffs etsade fat, Wärffs och Valliens färgade glas fann många nya köpare.

Hasse säger till sist, att han verkligen inte avundas Åforsgruppens säljare som reser runt i Sverige och utlandet. Man hinner tyvärr inte se mycket annat än hotellrum, glasbutiker och flygplatser.

Olja, El och Sand

Visste du...

- att vi vid våra fyra glasbruk förbrukar över 10 000 kubikmeter olja per år. Detta motsvarar ungefär vad som går åt att värma 2 500 enfamiljsvillor under ett år.
- att vi vid våra fyra glasbruk förbrukar cirka 10,5 miljoner kilowattimmar i elenergi per år. Detta betyder att om någon avlägsen förfader i främre Orienten

kunnat tända en 100 watt lampa för 12 220 år sedan så hade den brunnit nästa år också innan den förbrukat samma mängd energimängd. Här i Skandinavien hade vi fortfarande rester kvar av den sista inlandsisen och den äldre stenålderns början låg fortfarande cirka 2 000 år framåt i tiden.

• att våra kostnader för elenergin stiger med cirka 40 % under nästa år vid oförändrad förbrukning enbart genom nya taxor och skatter.

• att man under 1965 förbrukade 630 ton sand i Kosta. I år smälter vi 1 640 ton. En ökning med 160 % på tio år.



Fr.v. Hüseyn Koruk, Leyla Altikulac, Zivka Matic, Radosav Matic, Branka Grozdanovska, krusledaren Britt Egerland, Remzi Koruk och Toivo Ahola.

Svenska i Åfors

I Åfors har man, som vi tidigare rapporterat, startat undervisning i svenska för utlänningar. Kursen leds av ABF-Nybro och är förlagd till arbetstid. Den omfattar 240 timmar. Man träffas en gång i veckan och då har man undervisning i tre timmar.

De sju deltagarna är från Turkiet, Jugoslavien och Finland. Deras intresse för svenskundervisningen är stort, säger kursledaren Britt Egerland, som anser att blandningen av nationaliteter inom gruppen enbart är positiv. Man måste

då finna ett gemensamt språk och det blir svenska. Läromedlen på nybörjarstadiet är Sveriges Radios "Svenska för er, del 1." Där får man lära sig alfabetet, siffrorna och lätta meningar. Varje kursdeltagare har också fått en liten ordlista på respektive språk. Längre fram kommer man att gå djupare in på den svenska grammatiken och även använda sig av svårare litteratur. Eleverna är mycket nöjda och positiva till undervisningen. De är väl införstådda med att de måste kunna svenska om de ämnar stanna i Sverige.

PROJEKT Boda



mer om man fortsatte som tidigare.

- Vilka har varit med i utredningsarbetet?
- Göthe Gustafsson och jag har haft huvudansvaret. Vi har arbetat i olika grupper med representanter från produktionsledningen och fackföreningen.

Boda

- Hur har ni jobbat?
- Vi började med att sätta upp en målsättning. Vi ville utforma ett handlingsprogram som på sikt skulle förbättra lönsamheten på Boda. Diskussionerna i grupperna kom igång och vi kartlade problemen. Då det var gjort började vi diskutera hur vi skulle lösa dem.

- Vad blev resultatet?
- Vi kom fram till att det fanns brister i produktionsutrustningen. En del av den var dåligt anpassad till den befintliga produktionen. Utrustningen i glaskammaren är exempelvis dåligt anpassad till produktionen i hyttan. Underhållet av utrust-

ningen var bristfällig i vissa fall. Projektdeltagarna var överens om att personalen i vissa fall inte hade tillräcklig utbildning för att klara en del av den nuvarande tillverkningen samtidigt som lönesystemet medverkade till ett sämre utbyte. Personalproblemen och den höga frånvaron ventilerades också inom grupperna.

Boda

- Hur går man nu vidare?
- Ja vi har redan gått igenom sortimentet för att rensa bort olönsamma produkter. Styrutrustning för brännare på vissa ugnar är beställd och installeras så snart materialen kommer hem. I hyttan pågår också en översyn av rutinerna för transporter, underhåll och formbehandling.

I sliperiet har en speciell arbetsgrupp utformat en ny produktionslinje. Den kommer att kräva en investering på omkring 75 000 kronor och den skall vara klar i vår. På miljösidan kommer vi att fortsätta utbyggnaden av fronter och utsug till ugnarna i hyttan. Både inom och utom bruket kommer vi att fortsätta satsningen på en upprustning och städning. Vi skall även se över det allmänna lokalunderhållet. Systemet för produktionsplanering skall förbättras samtidigt som vi gör en genomgång av problemen med att hålla rätt syningsnivå.

- Kommer andra bruk att studeras på samma sätt?
- Vi har för närvarande inga planer på att gå igenom ett helt glasbruk. Sliperiet i Kosta kommer emellertid att studeras för att undersöka hur man skall kunna rationalisera produktionen. Representanterna från företag och anställda i Boda har haft öppna och givande diskussioner som lett fram till konkreta resultat. Det finns all anledning att fortsätta med samma arbetsformer då man går igenom andra delar av företaget.

Under hösten har Boda diskuterats som aldrig förr. Stig Rasmusson och Göthe Gustafsson drog igång ett arbete som man kallade "Projekt Boda".

När man nu blivit klar med utredningen frågade Mången Stig Rasmusson varför man drog igång projektet.

• Bodas lönsamhet har inte varit tillfredställande under de senaste åren och utvecklingen pekade på att den skulle försämrats ännu

Saxat från nämnderna

De sista företagsnämnderna för året har nu avverkats. Mången har som vanligt saxat en del i protokollen.

SÄMRE FÖRSÄLJNING

Försäljningen går sämre än föregående år. Konjunkturen har mattats betydligt samtidigt som importen av glas till Sverige har ökat. Konjunkturedgången började märkas under andra kvartalet och den svaga efterfrågan har fortsatt. De höga priserna på handgjort glas har inneburit att marknaden har minskat. Varuhusen säljer billigt importerat, maskingjort glas i stället för vårt handgjorda.

De höga priserna har inneburit att våra återförsäljare har minskat sina lager och därmed överskjutit lagerkostnaden på oss. Exportförsäljningen av glas har minskat mer än försäljningen av glas i Sverige. Det tycks emellertid som om konjunkturen nått botten utomlands och man kan hoppas

på en successivt ökande efterfrågan under 1976.

Specialsektorns produkter har även påverkats av konjunkturedgången.

Kosta Lampan har fått en bra order från Trygg-Hansa i höst, men i övrigt har efterfrågan inte varit så hög som väntat. De nya textil-lamporna verkar emellertid intressera köpare både i Sverige och utlandet. Boda Smide hade en bra försäljning under årets första månader. Därefter har den stagnerat och den ligger totalt sett på samma nivå som 1974. Boda smide är emellertid marknadsledande och har därför ett säkert grepp om marknaden.

UTBILDNING

Utbildningen av glasarbetare har legat nere under hösten. Den fritidsförlagda utbildningen har inte kunnat genomföras på grund av att Fabriksarbetarförbundet motsatt sig frivillig utbildning efter arbetstid. Företaget måste därför finna

nya former för utbildning. Representanter från företag och anställda skall gemensamt arbeta fram en lösning.

NYBYGGNATION ?

Kommunen planerar en nybyggnation av en och två-rumslägenheter i Boda och Johansfors. Innan man fattar beslut vill man undersöka intresset i de båda bruks-samhällena.

Företaget har därför presenterat de olika alternativen för de anställda. Nu återstår det att se om det är tillräckligt många som är intresserade.



NY STYRELSE

AB Åforsgruppens styrelse har fått ett nytt utseende i och med fusionen med Upsala-Ekeby.

Erik Hammerlund, styrelseordförande, Erik Rosén, Bengt Andreasson, (vice vd i U-E) Lars Gösta Magnusson, Fabriks och Ingvar Gröön, Fabriks.

BLÄSTRAT Glas

Paul Hoff hade en uppmärksam utställning i Malmö i höst. Han visade en kollektion blåstrade fat och skålar. Det ligger mycket jobb bakom varje produkt som säljs.



Det hela börjar i ateljén. Motiven hämtar Paul från naturen.



Så tillverkas ett fat eller en skål i hyttan. Här är det Håkan Gunnarsson som är i farten. Han lägger in olika färger med över och underfång.



*Välkommen till vernis
hos Duka Löfbergs i O
Fredagen den 17 oktob*

Paul Hoff från Kosta s

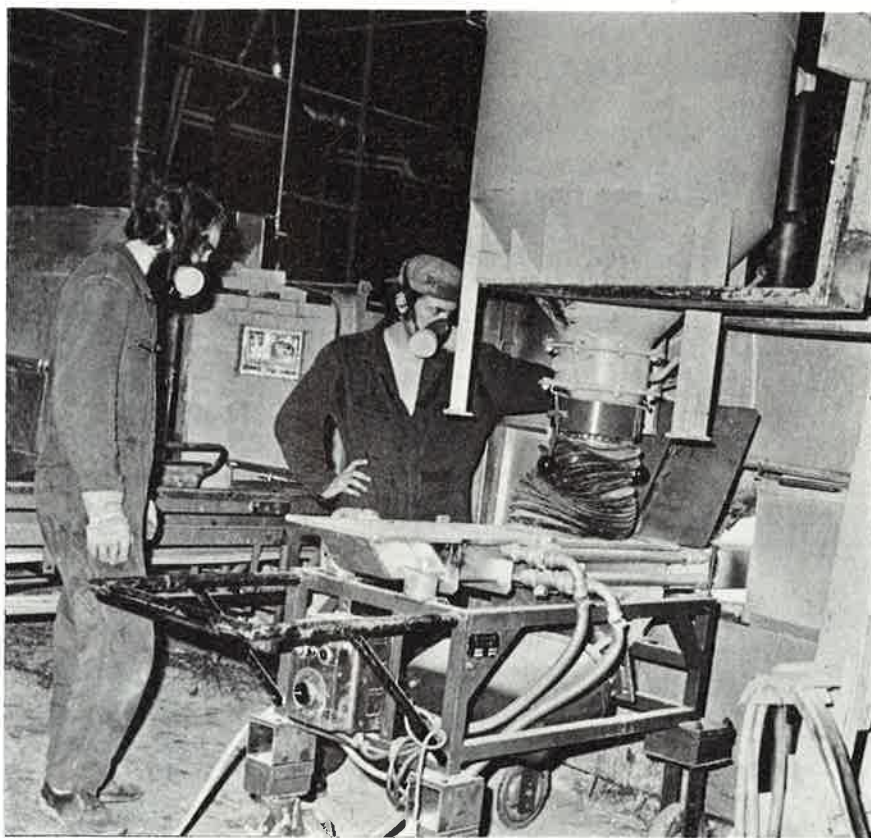
*Paul Hoff medverkar själv vid vernis.
Hans kollektion omfattar dels ca 50 unika blåstrade
dels en serieproduktion blåstrade skålar
och dels ca 100 hyttarbetade, drivna skålar.
Utställningen pågår 17/10*



Paul klitrar på schabloner av de figurer som sedan kommer att pryda skålen.

Så san
Genom
på skå
bloner
lager
färger
I vanl
skydds
skador

MERA om MÄNG



issage
ssons hus.
er kl.13.

iller ut.

en.
skålar och fat,
fat,
ch fat.



istrar Göran Olsson skålen.
spruta sand med tryckluft
nöts glaset bort runt scha-
ftersom det finns olika färg-
aset kan man få fram olika
figurerna.
fall använder Göran en stor
stning för att förhindra
glassplitter.

På ett glasbruk finns många tunga och varma arbetsuppgifter. Mängiläggning är ett exempel på ett påfrestande jobb som bör kunna förenklas. Den som ser mängiläggning första gången måste undra varför man arbetar så primitivt 1975.

Först på senare tid har man börjat skönja en lösning på problemet. I och med att man börjat krossa skärven har man möjliggjort en mekanisering.

I Kosta har teknikerna jobbat på en lösning. Man började med att pröva olika maskiner som vibrerar in mängden i ugnarna. De var inte problemfria men de visade att man var på rätt väg. Under 1974 och 1975 utvecklade man egna maskiner för iläggning i vannorna. De fungerade och man började ta fram en prototyp till en flyttbar iläggningssmaskin för deglar enligt samma princip. Lösningen innebar att mängkärl-

en placerades med truck på prototypen som vibrerade in mängden i ugnarna. Arrangemanget visade sej vara synnerligen tungarbetat och opraktiskt.

NYA FÖRSLAG

I samband med pelleteringsprojektet diskuterades en annan lösning. Enligt diskussionerna borde man ha mängbehållarna hängande i skenor. Kärlden skulle då kunna transporteras från en fyllningsstation till respektive ugn. Behållarna skulle sedan kopplas till en smidig mängiläggningssmaskin. Systemet tillämpas i förenklad utformning i Tyskland. Arne Fransson, produktionschef i Kosta, fick syn på några intressanta ritningar på en iläggningssmaskin vid ett besök hos en konstruktionsfirma i Tyskland. Arne tyckte maskinen såg lämplig ut och lånade hem en som nu

forts.nästa sida

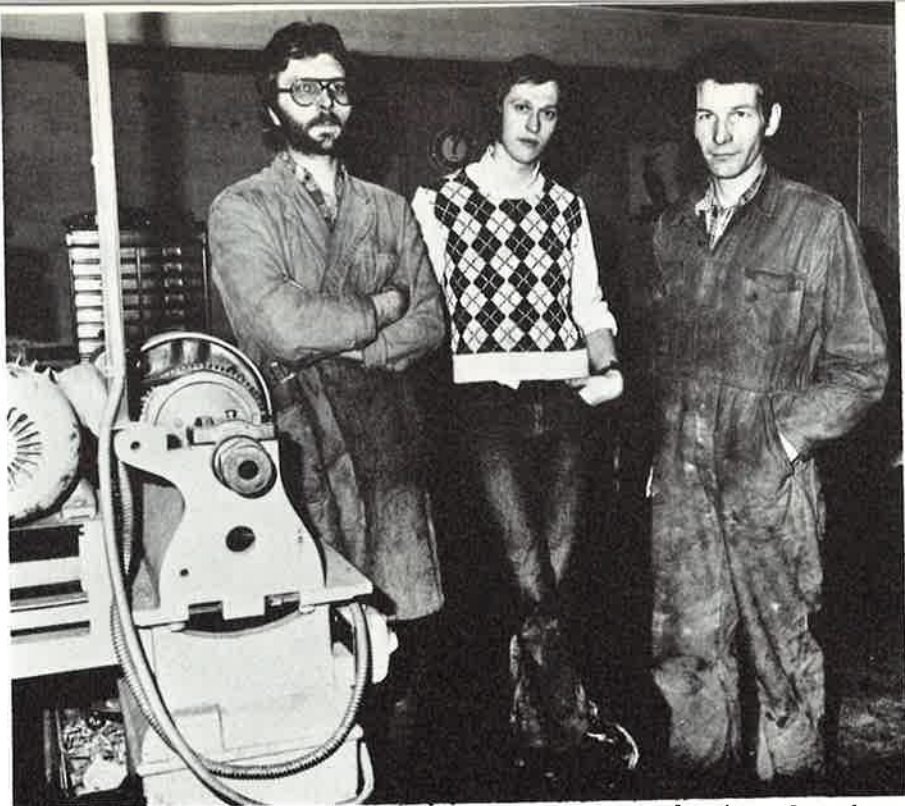
provats i Kosta med gott resultat. Yrkesinspektionen har följt proven med stort intresse.

STORA INVESTERINGAR

Det räcker inte med att köpa några nya maskiner för att få ett nytt system för mängiläggning. Man måste konstruera nya mängbehållare och ordna nya banor till dessa. Man måste dra fram rör och elanslutningar samtidigt som man tvingats ändra befintliga installationer. Mängblandare och annan utrustning måste modifieras. Man måste också ta hänsyn till att man i framtiden kommer att få pellets levererade från en central anläggning.

NÄSTA STEG

Fyra modifierade iläggningssmaskiner är nu beställda från Tyskland. De kommer att levereras vid årsskiftet. Samtidigt kommer anläggningsavdelningen att installera skenor framför varje ugn. När hela systemet är klart för provkörning kommer man att hänga upp mängbehållare framför varje ugn och sedan tömma dem med hjälp av iläggningssmaskinerna. Om systemet fungerar kan man i ett senare skede förlänga skenorna så att behållarna kan transporteras direkt från mängkammaren till ugnarna. Om några år kanske vi måste gå till muséet om vi vill se en mängskyffel.



Nils, Thomas och Göran tjänar stora pengar på sitt förslag

BRA IDÉER belönade

SMARTA GOSSAR

Förslagskommitten har ofta undrat vad det är för fel på Johansfors. Anställda vid de övriga bruken har lämnat in det ena knepiga förslaget efter det andra. Johansforsarna har varit tysta. Så trillade det plötsligt in ett förslag på några rader undertecknat av Nils Karlsson Jan Engström och Thomas Karlsson. Gunnar Johansson för till Johansfors för att stadera idén. Han rapporterade till förslagskommitten att grabbarna i Johansfors hade löst ett problem som länge brytt tekniker och konstruktörer: Hur skall man förenkla

tillverkningen av pressade tallrikar och fat?

Förslaget innebär att sjunkformarna hängs upp på en hållare över transportbandet. Formarna kan tömmas av pressskötaren och de återgår automatiskt till sitt ursprungliga läge då de tömts. Förslaget kan spara en man under en del av dagen samtidigt som man eliminerar tunga lyft. Förslagskommitten fann förslaget så värdefullt att man beslöt rekommendera centrala företagsnämnden att utdela 1500 kronor till var och en av de tre förslagsställarna. Vid Mängens pressläggning hade nämnden inte fattat sitt beslut.



STIG - FIXAREN

Stig Karlsson arbetar på Kosta Lampan. Han gör livet lättare för kvinnorna i monteringen. Genom sina fixturer har han rationaliserat flera moment. Stig får 300 kronor för ett av sina förslag och 700 kronor för ett annat.



Stig med en av sina fixturer.



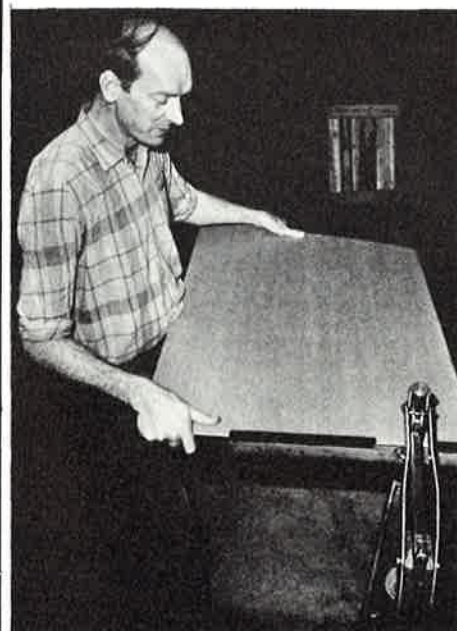
Kersti Fyhn Möller sparar porton

PORTO SPARAS

Kersti Fyhn Möller på marknadsavdelningen sparar tid och porto genom ett förslag till postkort och följebrev. Det är inte bara tekniska idéer som belönas. Kersti får 150 kronor.

ROLAND IGEN.

Den förste som kom in med ett förslag till kommittén var Roland Karlsson. Nu har han varit framme igen. Roland har hittat på ett hjälpmedel som minskar kassationen av affischer då dessa packas för att sändas ut till kunderna. 100 kronor får Roland för besväret.



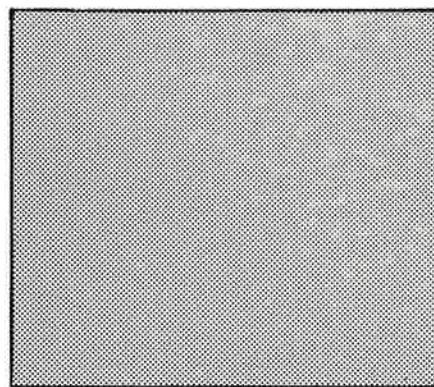
Roland packar affischer med sin förbättrade häftapparat

Slösa med sparförslag

Förslagskommitten är inte arbetslös. Man har fått in 40 förslag under året. 24 av dem har belönats. Nu efterlyser man förslag som innebär sparande på material och energi. Kanske

du tycker att man slösar på råvaror, kartonger, elektricitet, värme eller verktyg på ditt glasbruk. Då hör du av dej till din arbetsledare. Han hjälper dej att fylla i en förslagsblankett. Du kan även vända dej direkt till någon i förslagskommittén: Stig Rasmusson, Gunnar Johansson, Gösta Strand, Ulf Assargård, Sven Ericsson och Hans Nyström.

Du måste komma in med dina förslag så snart du har fått din idé. De förslag som är äldre än sex månader behandlas inte av kommittén.



Förslag: Släck halva belysningen i glaskammaren under eftermiddagsskiftet. Se illustration.



KÖP HUS

Det finns säkert flera av företagets anställda som var med på den tiden då man bodde gratis i brukets lägenheter. Fri bostad var en del av lönen och de som inte bodde i brukets hus fick ett extra lönepåslag för att klara hyran. Nu har ju kommunerna och de anställda själva sedan lång tid tillbaka tagit ö-

ver ansvaret för bostadsförsörjningen i bruksorterna. Företaget har emellertid kvar större delen av sitt bostadsbestånd. Eftersom vår uppgift är att göra glas har man inom företaget börjat fundera över hur man skall kunna minska engagemang i bostadsfrågorna vid bruken.

Göthe Gustafsson, administrativ chef i Kosta, har ansvaret för Åforsgruppens bostäder. Mängden fick en intervju med Göthe och började fråga hur många bostäder företaget egentligen har vid bruken.

-Vi har 120 fastigheter med 280 lägenheter och enkelrum. Femtio av fastigheterna finns i Kosta, trettio i vardera Boda och Åfors och tio i Johansfors.

-Det måste komma in stora summor i hyror varje år. Räcker de till för att täcka

kostnaderna för fastigheterna?

-Det finns kanske dom som tror att vi gör stora pengar på bostäderna men det är tyvärr tvärtom. Vi har ett årligt underskott på en halv miljon kronor. Då har vi inte räknat någon ränta på det kapital som är satsat i fastigheterna. Skulle vi räkna sådan ränta blir förlusten upp emot en miljon kronor per år.

-Vad är orsaken till förlusten?

Vi har främst stora kostnader för reparation och underhåll av fastigheterna. El, vatten, renhållning, avlopp och försäkringar kostar årligen stora summor. Dessutom får man räkna med att en viss del av bostadsbeståndet är outhyrt. Slutligen är hyrorna i större delen av lägenheterna för låga.

VAD KOSTAR HUSET?

LÅN

Vi tänker oss att den egna insatsen är 10.000 kronor. (den kan vara lägre men då ökar räntekostnaderna) Köparen får ett bottenlån på 40.000 kronor. Det skall betalas på 20 år. Han får ett borgenslån på 20.000 kr. med en amorteringstid på 15 år. Vi tänker oss att låneräntan är 9 %.

DRIFTSKOSTNAD

Till driftskostnaden hör avgifter för bränsle, avlopp, vatten, renhållning och reparationer. Vi uppskattar den till 4000 kr per år. Kostnaden varierar beroende på vilken kommun man hör till och storleken på fastigheten.

En sammanfattning av årskostnaderna skulle se ut så här:

lånebelopp	räntesats	räntor	amortering	totalt
40.000	9 %	3.600	2.000	5.600
20.000	9 %	1.800	1.333	3.133
			driftskostnader	4.000
			Summa:	12.733

Göthe Gustafsson nämnde i Mängdens intervju att fastighetsmäklare Erling Karlsson kommer att räkna ut boendekostnaden för köparna i de hus som säljs.

Mängden kan presentera ett finansieringsförslag för

SKATTELÄTTNAD

Räntekostnaden på lånen är totalt 5.400 kr per år. Det får vi göra avdrag med i deklarationen. Dessutom får vi enligt ett färskt riksdagsbeslut göra ett extra avdrag på 1.000 kr. Vi är nu uppe i summa avdrag 6.400 kr. Som husägare är vi skyldiga göra ett tillägg till vår inkomst som motsvarar 2 % av taxeringsvärdet. I vårt fall blir det 1.200 kr.

Vi har då avdrag på 6.400 kr och tillägg på 1.200 kr. Totalt blir det ett avdrag på 5.200 kr. Skatten minskar då med 2.808 kronor.

ett hus som kostar 70.000 kronor. Taxeringsvärdet är 60.000 kronor.

Köparen i exemplet tjänar 42.000 kronor under året. Marginalskatten blir 54 %. Det skall vi ha i minnet då vi räknar ut boendekostnaden.

MÅNADSKOSTNAD

Driftskostnader, amorteringar och räntor uppgick till 12.733 kr per år. Skatten minskade med 2.808 kr och den verkliga kostnaden för huset blir då 9.925 kr per år eller 827 kr per månad. Av dessa är 278 kr amortering så nettohyran blir 549 kr per månad. Hyr man sedan ut en lägenhet för t.ex. 350 kr per månad så blir kostnaden 199 kronor.

MINDRE MED ÅREN

Månadskostnaden kommer att minska eftersom åren går. Räntorna och amorteringarna sjunker allteftersom lånen betalas av. Efter 20 år är huset i köparens ägo. Han betalar bara driftskostnaderna samtidigt som han har nöjet att se hur hans hus ökar i värde i takt med inflationen.

-Och nu skall företaget försöka sälja sina fastigheter?

-Ja, det är i och för sig inget nytt grepp. Vi har ju de senaste åren sålt en hel del fastigheter men nu skall vi gå ut i en större skala.

Fastighetsmäklare Erling Karlsson i Emmaboda ansvarar för administrationen kring husförsäljningarna. Han kommer att göra upp ett komplett finansieringsförslag för de hus man som skall säljas. Därefter kontaktar han hyresgästerna i huset som är till salu. De får då ett erbjudande om att köpa fastigheten. Erling Karlsson räknar fram boendekostnaden per månad och hjälper köparen med lån och all den peppers-exercis som hör samman med ett fastighetsköp.

-Hur skall det gå ihop för en privat köpare om Åforsgruppen förlorar stora summor på bostäderna varje år?

-Många kommer säkert att finna finansieringsförslagen intressanta. Jag kan lugnt säga att priserna på husen är satta ganska lågt. Den enskilde har dessutom rätt att göra avdrag för de ränteutgifter han har för huset. De pengar som man kan spara genom att amortera på lånen blir inflationssäkert placerade i ett hus som kommer att stiga i värde.

-Många av företagets fastigheter är tvåfamiljshus. Kommer det inte att bli svårt att sälja dem?

-Det behöver det inte bli. Erling Karlsson kommer att visa hyresgästerna hur de kan köpa huset. Om en av hyresgästerna vill köpa huset hyr han ut till den som redan bor där. Hyresinkomsten är skattefri i ett tvåfamiljshus så att ett köp bör vara ett intressant alternativ.

-Till sist, kommer vi att sälja kulturhusen på Stora vägen i Kosta?

-Nej, det är inte aktuellt för närvarande.

NYA HYRES-KONTRAKT

Under de senaste åren har hyreshöjningarna vid företagets fastigheter varit livligt diskuterade i olika sammanhang.

För att undvika detta har företaget tagit kontakt med Hyresgästföreningen för att komma överens om en förhandlingsordning. Det innebär att Åforsgruppen och Hyresgästföreningen i fortsättningen kommer att

förhandla om hyrorna för företagets fastighetsbestånd. Hyresgästföreningen kommer att representera hyresgästerna på samma sätt som fackföreningarna representerar de anställda vid förhandlingarna.

För att den nya förhandlingsordningen skall träda i kraft kommer Åforsgruppen att byta ut de gamla skriftliga och muntliga kontrakten. I de nya kontrakten förbinder sig hyresgästen att följa de överenskommelser som träffas mellan Hyresgästföreningen och företaget. I övrigt medför de nya kontrakten inga ändringar av hyresförhållandena.

Nytt lönesystem i Åfors

Fackföreningen och företaget har genom många och långa diskussioner kommit fram till att det gamla ackordsystemet har alltför många nackdelar. Därför har tiden varit mogen för ett nytt lönesystem som vi hoppas skall vara till fördel för båda parter.

GÄLLER HELA HYTTAN

Det nya lönesystemet är ett premieackordsystem med en rörlig del på 8 kronor per verkstadstimme och en fast del av 26 kronor per verkstadstimme. Dessutom tillkommer en bonus som utbetalas individuellt.

Hur fungerar då det nya lönesystemet?

Alla ackord räknas om till

forts. nästa sida

Den första november 1975 har Åforshyttan som bekant bytt lönesystem.

Varför?

Och vad innebär det nya lönesystemet för hyttan?

Förklaringarna och orsakerna är många men framför allt: Man slipper årliga diskussioner kring "dåliga sorter", man får jämnare förtjänstutfall och en solidarisk löneutveckling. Dessutom förväntar man sig en förbättring av kvalitén.

EXEMPEL:

Vi antar att man tillverkar 55 glas av en viss sort per arbetstimme. Varje

arbetstimme motsvarar 55 minuter eftersom fem minuter per timme beräknas utgå för återhämtning och vila.

$$\text{Minutfaktorn: } \frac{55 \text{ min}}{55 \text{ st}} = 1,0 \text{ min/st}$$

$$\text{Peningfaktorn: } \frac{\text{rörliga delen i öre}}{60,0 \text{ min}} \quad \text{d.v.s.}$$

$$\frac{800}{60} = 13,33 \text{ öre/min}$$

$$\text{Ackordspriset: } (1,0 \text{ min/st} \times 13,33 \text{ öre/min}) 100 \text{ st} =$$

$$13,33 \text{ kr för } 100 \text{ glas}$$

minutfaktor och penningfaktor. Detta innebär att genomsnittligt tillverkade artiklar per timme ligger till grund för minutfaktorn som är samma som tillverknings-tiden.

Penningfaktorn däremot är den rörliga lönedelen i öre dividerat med antalet minuter i en timme. Ackordspriset blir då minutfaktor x penningfaktor.

ÅRLIGA JUSTERINGAR

Vid de årliga revisionsför-

handlingarna skall en ny penningfaktor fastställas. Ackordspriserna uppjusteras samtidigt för att alla ackord skall ge samma förtjänstmöjlighet.

BONUS

För att främja kvalitén har en bonus tillskjutits lönesystemet. Bonusen fungerar på följande sätt: Varje procents förbättring av primautbytet ger individuellt 10 öre per arbetat timme.

Bonusen utbetalas 3 gånger om året.

BARA I ÅFORS

Det nya lönesystemet gäller för närvarande endast i Åfors-hyttan, men man räknar med att succesivt kunna införa det över hela Åforsgruppen.

Företaget och fackföreningen har gemensamt arbetat fram lönesystemet. De första veckornas prov har avlöp utan större problem. Vissa barnsjukdomar måste rättas till men det finns anledning att hoppas att det nya lönesystemet i Åfors skall bli normgivande för företaget i övrigt.

ASBEST!

Namnet "asbest" är i dessa dagar på allas läppar. Varför?

Sedan länge känner man till att asbest kan förorsaka en lungsjukdom som kallas asbestos. Man har också konstaterat att asbest kan framkalla lungcancer. Dessutom har man funnit att asbest ökar risken för andra tumörliknande lungsjukdomar. Amerikanska forskare har redovisat en undersökning där alla som fått lungcancer av asbest också var rökare. Rökning i samband med asbest tycks alltså öka risken för lungcancer.



Erik Samuelsson och huvudskyddsombudet Bengt Åberg prövar ett ersättningsmaterial för asbest.

TÅL VÄRME

Asbest används inom glasbruket på många olika ställen och i många olika former. Materialet har en rad tekniskt sett goda egenskaper. Det brinner inte och leder inte elektrisk ström. Det är ett bra värmeisoleringsmaterial och tål höga temperaturer utan att förändras.

Som alla fibermaterial dämmer asbest. Det är dammet som är boven i dramat. Asbestfibrerna är mycket små och fastnar därför i lungorna om man andas in dem.

NYA ANVISNINGAR

Arbeterskyddsstyrelsen har bland annat på grund av de nu framlagda undersökningsresultatengivit ut nya anvisningar om bruk och handhavande av asbest.

Normalt gäller att asbest eller asbesthaltiga material inte skall användas om det finns något ersättningsmaterial. Något totalförbud kan man inte utfärda eftersom man inte med en gång kan byta ut alla produkter som innehåller asbest i vår omvärld.

Vi har inte bara transportband av asbest och asbestklädda inbäringsgafflar i hyttorna. Vi har alla asbest i bromsarna på våra bilar och på många andra vardagliga produkter i våra hem. På sikt skall emellertid asbest bort där detta överhuvud taget är möjligt. Under tiden måste vi

handskas med materialet på ett sådant sätt att vi skyddar både oss själva och vår omgivning. Arbeterskyddsstyrelsens anvisningar skall här vara vägledande.

VID GLASBRUKEN

Vad händer då inom glasindustrin? I samarbete med glasforskningsinstitutet och andra glasbruksheter håller man på med att jaga fram lämpliga ersättningsmaterial. Det är den viktigaste uppgiften. Inom Åforsgruppen har man utarbetat en intern instruktion till alla som kommer i beröring med asbest. Instruktionen bygger på Arbeterskyddsstyrelsens anvisningar. Den har utarbetats i samarbete med huvudskyddsombud och skyddstekniker.

Vi måste så fort det går förbättra arbetsplatserna där man jobbar med asbest. Trots detta hänger det dock på den enskilde att han eller hon följer givna anvisningar och därmed skyddar sig i väntan på det slutliga målet: Det asbestfria glasbruket. Teknikerna hoppas kunna få bort asbesten inom några månader på de flesta ställena. Transportbanden tycks dock bli svåra att byta ut. Mätningar visar emellertid att dammningen från transportbanden ligger långt under nu gällande gränsvärden. Många följer upp frågan i nästa nummer.

PALME i Kosta

Våra arbetare i glasbruken är vana vid studiebesök och turister. De jobbar oberörda vidare trots besökarnas nyfikna blickar. Det vill till "högvilt" för att man skall släppa koncentrationen på jobbet ett slag. Vice utrikesministern i USA och stadsrådet Anna-Greta Lejon hör knappast till den gruppen. Deras besök i höst passerade ganska obemärkt.

Det vill till storheter som kung Carl Gustaf och statsminister Olof Palme för att bli riktigt uppmärksammade av glasarbetarna.

Olof Palme var den siste i raden av prominenta besökare i höst. Han var i Småland för att hålla ett tal vid Handelskammaren i Växjö och passade på att besöka Kosta då han var i närheten. Det var en avslappad, nyfiken och pratsam statsminister som visades runt av Erik Rosén, Gösta Strand, landshövding Lars Eliasson och riksdagsman Bengt Fagerlund.



"Hur bär du dig åt?" Olof Palme frågar kostagravören Ing Mari Arvidsson.



Landshövding Lars Eliasson, Olof Palme och Erik Rosén synar en graverad skål.

PERSONAL i procent

HÖGRE FRÅNVARO

Frånvarofrekvensen har ökat under året. Frånvaron för årets två sista månader är inte klara men allt pekar på att nya dystra rekord kommer att sättas.

Frånvaron i Kosta har ökat från 12,6 % till 14,3 %. I Boda låg frånvaron högt redan förra året. Den har nu sjunkit något från 16,8 %

till 16,4 %. I Åfors har frånvaron ökat från 13,4 % till 15,8 % och i Johansfors från 10,7 % till 14,7 %.

Den genomsnittsliga frånvaron har höjts från 13,4 % till 15,1 % till och med oktober 1975. Detta innebär att företaget tvingats anställa 12 man för att upprätthålla samma produktion som under 1974.

PERSONALOMSÄTTNING

Hur många anställda slutar vid vårt företag? I samband med personalplaneringen för 1976 behöver företagsledningen veta hur många som beräknas sluta under året.

Under 1975 var personalomsättningen 10,4 % i hela företaget. 3,1 % slutade på grund av pensionering och 7,3 % av andra orsaker. Det är säkerligen inte många lika stora företag i Sverige som har en så låg personalomsättning.

Korpen



BODA BÄST

Nu har Boda visat att man har det bästa glasbruket i bygden. Korpens hockeyserie ger besked. Bodabornas snabba skridskoåkning och säkra passningsspel resulterade i den ena vinsten efter den andra. Serien vanns före konkurrenterna från Orrefors, Flygsfors, Gullaskröv, Målerås och Flerohopp. En glasklar seger!



BODA SMIDE

Lys upp ditt liv med en lykta
från Boda Smide.



Oden. Design: Rolf Sinnemark.



Romeo. Design: Carl Kihlberg.



Vi har berättat om glas-sektorns utställningar och om glastillverkningen. På specialektorn vill man inte vara sämre. Nu har man tagit fram en mini-utställning om tillverkningen på Boda Smide. Vi visar några bilder ur utställningen som visas i olika butiker i Sverige. Bodaborna känner naturligtvis igen Lars Larsson vid städet och ässjan.

